

De Bietenteler

Jaargang 5 | nr 10 | december 2018

Hét vakblad voor de Nederlandse bietenteler

10^{DE}
EDITIE

Zaadbestelling 2019

Bietenteelt in de Noordoostpolder

Nieuwe suikerfabriek in België

Op naar de top:
it's all in the seed.

TESSILIA KWS

- Bietencysteaaltjes resistent
- Hoge financiële opbrengst (102) *
- Geschikt voor percelen met of zonder bietencysteaaltjes

Nematode

PROTECT

* Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2019

www.kwsbenelux.nl

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

Voorwoord

De hordenloop

De campagne draait op volle toeren. Teler Piet uit Noord-Friesland meldt een opbrengst van 92 ton en 18,1% suiker. Teler Sjaak uit de regio Zuidoost meldt een opbrengst van 42 ton met 15,2% suiker. De extreme droogte en hitte van 2018 laten hun sporen na. Beide telers hebben echter een belangrijk gezamenlijk probleem: de lage wereldwitsuikerprijs van 2018.

De kogel lijkt door de kerk wat betreft neonicotinoiden. In 2019 gaan we met een andere werkzame stof (Force) ons kostbare zaad beschermen. Meer aandacht is geboden. Omdat de groene perzikbladluis de kans krijgt om het virus te verspreiden, neemt het risico op vergelingsziekte toe. De bladschimmels, en dan vooral Cercospora, zijn nauwelijks nog te weren uit onze gewassen. Door resistentieopbouw lijken middelen minder goed te werken. Gelukkig zoeken kwekers naar oplossingen.

Technologie is vaak de sleutel naar succes, en zo zal ook in onze sector nieuwe technologie zorgen voor verandering. De volgende vernieuwing dient zich alweer aan onder de naam CONVISIO® SMART. Deze nieuwe technologie stelt ons in staat om met slechts twee bespuitingen het onkruid de baas te blijven.

Resumerend kunnen we stellen dat er de komende jaren nog wel wat hordes te nemen zijn. De toekomst begint morgen, kortom... werk aan de winkel.

Goede afsluiting van dit bijzondere bietenjaar en een gezond en succesvol 2019.

Redactie De Bietenteler

Inhoud

Bedrijfsreportage 76 jaar na de drooglegging is de afvoer van water nog steeds een hot item op het bedrijf van Rob van den Broek. Meer hierover en over zijn visie op de toekomst van de bietenteelt leest u in deze reportage.

4

Zaadbestelling voor 2019 Nu de ziektedruk toeneemt is het meer dan ooit belangrijk om de juiste resistentie te kiezen. De Bietenteler nr. 10 biedt de handvatten.

8

Column Boerin Sytske Appel uit Noord-Beveland vertelt over haar relatie met de suikerbiet en waarom boer zijn een super mooi vak is.

11

Cercospora in Italië Cercospora is een grote bedreiging voor de Italiaanse suikerbietenteelt. Een bericht over de situatie in Italië.

12

Nieuwe suikerfabriek in België De plannen voor een nieuwe suikerfabriek, te openen in 2021, krijgen steeds concretere vormen. Over het hoe en waarom en de toekomstplannen spreken we met coördinator Benoît Haag.

14

Interview In 2018 startte KWS de Beet Seed Service. De redactie was benieuwd naar de ervaringen en sprak over Beet Seed Service 2.0 met Marcel Arts, Sales Manager bieten in Nederland.

16

Compact geoogst Wetenswaardigheden uit de wereld van de suiker.

18

Colofon

Oplage
Editie Nederland: ca. 10.000 ex
Layout, druk
Chapo - drukt alles op alles
www.chapo.team

Coördinatie
Comevent
Schoolstraat 20
2240 Massenhoven
www.comevent.be

Redactiesecretariaat
info@debietenteler.com

Afgifte kantoor
Nederland: Sittard

Redactie en fotografie
Akkerbouwvoortlichting
en -communicatiebureau
J. Schoonbroodt

Een karakteristieke NOP-boerderij

In het zuidoosten van de Noordoostpolder ligt, tegen de grens met Overijssel, het plaatsje Kraggenburg (1.400 inwoners). Aan de Kadoelerweg vinden we het akkerbouwbedrijf van de familie Van den Broek. De redactie waant zich eerder in de Brabantse Peel dan in een polder. Aan de ene kant een groot natuurgebied met roodgekleurde grazers, aan de andere kant de mooi afgepaste kavels van de agrarische bedrijven. Het contrast is groot, de rust indrukwekkend. We gingen op bezoek bij Rob (31 jaar) en Louise van den Broek. Het enthousiasme van het stel werkt aanstekelijk.

AKKERBOUW IN DE NOORDOOSTPOLDER

Geschiedenis en ontwikkeling

Op 2 februari 1936 werd begonnen met de werkzaamheden voor de drooglegging, op 9 september 1942 waren die voltooid. Het duurde vervolgens nog tot 1947 vooraleer de eerste boerderijen konden worden uitgegeven.

Opa begint op 24 ha

De opa van onze gastheer, geboren in het Brabantse De Rips, kwam uit een groot katholiek gezin. Voor hem was op de ouderlijke boerderij geen plaats; en dus vertrok hij naar de Wieringermeerpolder, om ervaring op te doen als medewerker op een akkerbouwbedrijf. Hier leerde hij zijn toekomstige vrouw kennen en samen trokken ze naar de NOP om mee te werken aan de drooglegging. In 1947 werd hij voor zijn werk beloond met één van de eerst uitgegeven kavels van 800 x 300 meter, aan de Kadoelerweg 16. Opa van den Broek was samen met zijn vrouw in Vollenhove neergestreken,

van waaruit hij de eerste maanden ook naar de boerderij ging om er te werken. In de loop van 1948 werd er een zogenoemde houten 'Oostenrijkse woning' geplaatst (via de Marshall-hulp geruild tegen Nederlandse vis)

en die zou 15 jaar meegaan. Uiteindelijk werd dit 70 jaar, want aan het eind van dit jaar betrekken Rob en Louise met hun zoontje Dennis een gasloos nieuw huis. Uiteindelijk werd rond 1952 de voor de NOP karakteristieke

Drie generaties van den Broek samen aan het werk op de boerderij

prefab betonnen schuur gebouwd, een voortvloeijsel uit een tekort aan bouw materiaal. Later zou opa nog een kleine poterbewaarplaats en een werktuigenberging bouwen. Ook zou hij het bedrijf nog met 8 ha uitbreiden. 2018 is het jaar waarin de 70ste oogst werd/wordt binnengehaald, samen met het nieuwe huis een mooie mijlpaal.

“Ik investeer het liefst in kwaliteitsverbetering van mijn grond.”

Vader neemt over en breidt uit

Opa van den Broek had 6 kinderen, 5 meisjes en 1 jongen. Deze zoon wilde graag opvolgen en ging voor zijn opleiding naar de HAS in Groningen, waar hij zijn toekomstige vrouw ontmoette. De overname vond plaats in 1981 en vanaf die tijd werd het bedrijf vergroot naar 70 ha en veranderde de pacht in eigendom.

Rob is aan de beurt

Rob weet al vanaf zijn 13de dat hij boer wil worden. Zijn zus heeft geen interesse in het bedrijf, wat de keuze om over te nemen gemakkelijker maakt. Om buiten de gebaande wegen te treden, gaat hij naar de HAS in Den Bosch. Hier ontmoet hij Louise, waarmee hij op 1 mei 2015 in het huwelijk treedt. Dit is ook de dag dat hij toetreedt tot de VOF met zijn vader en moeder. Vanaf maart 2018 is hij eindverantwoordelijk op het bedrijf. Louise maakt geen deel uit van de VOF. Ze is beroepsfotografe en runt haar eigen bedrijf. Als dat nodig is, draagt ze graag een steentje bij. In de periode tussen afstuderen en bedrijfsvername werkte Rob bij diverse agrarische bedrijven op het gebied van teeltonderzoek en -voorlichting.

Grondsoort en grondproblemen

De VOF boert op kleigrond van 20 tot 40% slib, een organische stofgehalte van 2,5% en een pH 7,5. Het is geen gemakkelijke grond. Rob moet omgaan met een teveel aan water en slompgevoeligheid. Een kaart met een overzicht van de drainage laat een fijnmazig drainagesysteem zien, waarbij de drainbuizen soms op 1

Bieten oogst 2018 wordt naar het erf gereden

meter afstand van elkaar liggen. Voor calamiteiten is er een grote greppel-frees aanwezig. Ook kilveren is nodig om de percelen zo vlak mogelijk te houden. De slompgevoeligheid wordt aangepakt met keurcompost, het inwerken van stro, en sinds kort met de toepassing van rundveedrijfmest bij suikerbieten, zomertarwe en aardappelen. Interessant is het feit dat deze drijfmest van het naburig rundveebedrijf komt en met slangen kan worden aangevoerd. Dit is mogelijk omdat de grond nagenoeg aaneengesloten om de gebouwen ligt. Alle grond wordt geploegd, de zware grond voor de kerst en de lichtere percelen in het voorjaar.

Het bouwplan voor 2019:

Gewas:	Oppervlakte:	Afnehmer:
Consumptieaardappelen	16,50 ha	HZPC/Aviko en kleinverpakking Bildtstar
Suikerbieten	12,50 ha	COSUN
Zaaiuien	10,50 ha	vrije handel
Zomertarwe	12,50 ha	Agri-firm
Witlofpennen	12,00 ha	commissionair
Tulpenbollen	6,00 ha	bedrijf uit Venhuizen
Totaal	70,00 ha	

De bietenteelt

Na het ploegen werd rundveemest uitgereden. Het zaaibed wordt in een werkgang (12 km/uur) klaargelegd met voorop een koppensneller (Stern-cracker) en achterop een Steketee combinatie. Als de grond bekwaam is, wordt gezaaid met een 6-rijige Hassia op 20 à 21 cm. De rassen zijn Elisabeta KWS en Tessilia KWS. Voor de ondernemer is de rassenkeuze een belangrijk onderdeel van de bietenteelt. Hij besteedt hier veel tijd aan en legt het accent op het suikergehalte.

“In de bietenteelt moeten we even door een dal, maar door mijn hoge opbrengsten en sterke coöperatie zie ik de toekomst met vertrouwen tegemoet.”

Gelukkig, en dit heeft onder meer te maken met de ruime vruchtwisseling, hoeft hij nog niet te kijken naar eventuele resistenties. De onkruidbestrijding gebeurt in 3x LDS en met

corrigerend handwerk. Rob loopt nog graag met hak en dipstok door de gewassen. Als bladbemesting werd 3 liter/ha Brassitrel Pro ingezet. Dit middel bevat naast mangaan, borium, magnesium en molybdeen ook stikstof en calcium. Bladschimmelbestrijding wordt een nieuwe uitdaging. Dit jaar werd er 4x, tijdig, gespoten en nog is er op 18 oktober aantasting van enige omvang te zien. Het rooien (Grimme) gebeurt vanwege opslagbeperkingen in drie keer. Dat Rob de bietenteelt goed in de vingers heeft, blijkt uit het

feit dat hij steeds vaker tegen de 120 ton bruto per ha zit. Zelfs in dit qua groeiseizoen moeilijke jaar haalde hij in september 84 ton netto met 15,8% suiker, en op 16 oktober zelfs 109 ton netto met 17,6% suiker. En dat alles zonder berekening. In 2017 lag het resultaat op gemiddeld 110 ton netto per ha met 16,3% suiker. Chapeau voor deze cijfers.

“Als ik alles goed doorreken, zit er niet veel verschil tussen het saldo van winter- en zomertarwe.”

Mechanisatie

Rob en zijn vader zijn efficiënte machinemannen, die zelf ook graag dingen in elkaar knutselen. Wat nodig is, is nodig en dan liefst in het voorjaar, want “goed zaaien/poten kun je maar één keer”. Het hoeft ook niet per se nieuw te zijn. Het machinepark zit eruit als volgt:

- 2x Valtra N 141 met GPS (160 pk)
- 1x Renault 551 uit 1980 (55 pk)
- 2x kipper BKH van 16 en 18 ton

Het zaai bed wordt in één werkgang klaargelegd met 12 km/uur

- Amazone veldspuit UX 3200 met een spuitboom van 33 meter.
- Amazone kunstmeststrooier ZAM 1500 Profis werkbreedte 33 meter.
- Hassia Exakta S bietenzaaimachine uit 1981.
- Steketee Combirol 3 meter
- Sterncracker 3 meter
- Rotorkopeg merk Sicma 3 meter
- Evers woelpoot hydraulisch verstelbaar van 1,8 meter tot 3 meter werkbreedte
- Vario-ploeg 4 schaar merk Rumpstad
- Faber haspel met 300 meter slang en doorsnede 110 mm. Wordt ingezet met sproeiwagen voor opkomstberekening van witloof en winterwortelen. Bij de berekening gaat het water van de bron in de sloten, om vervolgens op de juiste plek bij het perceel weer door de haspel te

worden opgepompt.

- Aardappelschuurlijn merk Samon en Miedema

Uitdagingen

We waren te gast op een vooruitstrevend bedrijf met een gedreven ondernemer, die het jammer vindt dat er door de overheid beslissingen worden genomen niet gebaseerd op feiten maar op emoties. Dit leidt ertoe dat teelten niet alleen duurder worden, maar ook risicovoller. Er moet meer en vaker worden gespoten, wat haaks staat op zijn plannen om net minder vaak te spuiten. De extra waarnemingen en bespuitingen kosten daarnaast ook nog eens extra tijd en het milieu wint er uiteindelijk niets bij.

“Door op emotie gebaseerde besluitvorming van de overheid, zit ik bij de bieten nu met extra risico's en meer werk, terwijl het milieu er op achteruit gaat.”

Tabel 1. OVERZICHT LANDBOUWACTIVITEITEN IN FLEVOLAND IN 2000 EN 2017

	2000	2017	Toe- of afname
Areaal akkerbouw	69.312	61.995	-7.317
Aantal akkerbouwbedrijven	1.924	1.326	-598
Waarvan met suikerbieten	1.592	925	-667
Areaal suikerbieten	14.326	10.064	-4.262
Areaal bieten per bedrijf	9,00	10,88	+1,88
Totaal areaal aardappelen	22.671	19.076	-3.595
Waarvan consumptieaardappelen	14.179	10.082	-4.097
Idem pootaardappelen	8.447	8.882	+435
Uien	7.634	10.221	+2.587
Areaal granen	13.648	14.145	+497
Areaal graszaden	1.120	316	-804
Areaal kool- en raapzaad	1.245	32	-1.213
Areaal cichorei	16	35	+19
Areaal peulvruchten	193	14	-179
Areaal grasland + groenvoedergewassen (snijmaïs)	16.490	20.155	+3.665
Melk- en kalfkoeien	26.276	36.902	+10.626
Bedrijven met graasdieren	646	449	-197

Veranderingen in de landbouw van Flevoland

Net als in de rest van Nederland krimpt zelfs in het landbouwgebied bij uitstek (NOP en Oost- en Zuid-Flevoland) de agrarische activiteit. De tabel hiernaast is hiervan een duidelijk voorbeeld.

Fotografie:
Louise van den Broek | www.momentsinlife.nl

Uw oogst. Uw opbrengst. Onze zaden.

KWS. Onafhankelijk zoals u.

Uw eigen beslissingen nemen. Dat is onafhankelijkheid. U weet zelf als beste wat goed is voor uw bedrijf. Wij hebben de keuze uit de rassen die daarbij passen.

www.kwsbenelux.nl

**SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856**

De rassenlijst voor 2019 kent 8 nieuwkomers. De suikerbietenteelt bevindt zich op een draaimoment. Het verbod op neonicotinoïden zal de teelt bemoeilijken en extra beroep doen op het ondernemerschap en op de kennis van insecten en schadebeelden. Dit heeft gevolgen voor de kostprijs van een ton suikerbieten. Meer dan ooit is het belangrijk om middels de juiste rassen- en resistentiekeuze de rentabiliteit van de teelt te waarborgen. Dit artikel beoogt hiervoor enkele handvatten aan te reiken.

RAS EN RESISTENTIE BEPALEN RESULTAAT

Inleiding

Zoals in het begin van dit artikel geschetst, ziet de teelt van suikerbieten er vanaf 2019 anders uit. Het 'relatieve' gemak waarmee we afstevenden op '1890', namelijk 90 ton bieten met 18% suiker in 2020, is in een ander perspectief komen te staan. Het feit dat de suikerprijzen onder druk staan, als gevolg van de zeer grote voorraden, maakt het er niet gemakkelijker op. Het zwaarst weegt volgens ons echter de Europese beslissing om het gebruik te verbieden van neonicotinoïden, wat gedurende 25 jaar de telers ontzorgde op het gebied van bodeminsecten, bietenvlieg en luizen. Het positieve nieuws is dat de Nederlandse telers tot het topsegment van de bietenteelt behoren en gewend zijn aan uitdagingen. Daarnaast beschikken ze ook over de beste rassen, getest onder Nederlandse omstandigheden door het IRS. Deze rassen beschikken over diverse resistenties. Het is dan wel zaak om de juiste keuze te maken. Dit artikel biedt u een handreiking.

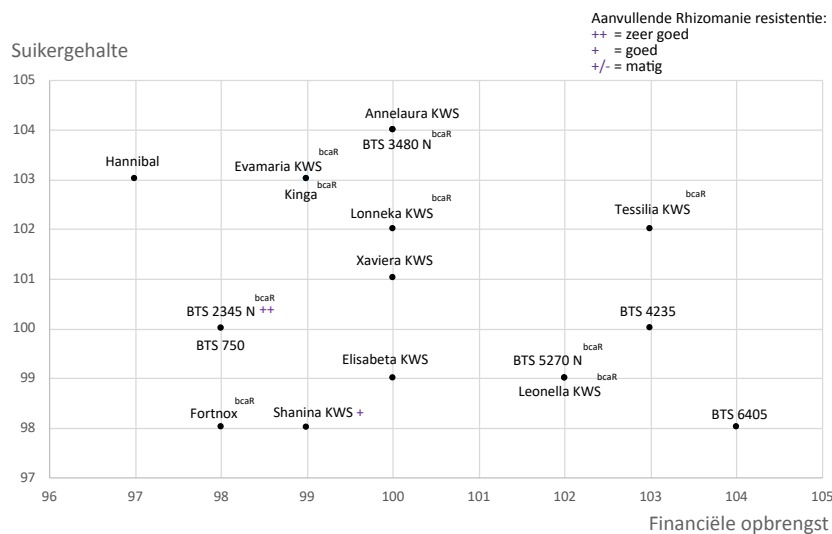
Bietenzaad ontsmetting 2019

Het wegvallen van de neonicotinoïden roept vragen op over 'hoe nu verder'. Kwekers bieden zaaizaad aan met de ontsmetting Force, met als werkzame stof Tefluthrin (10 gram). Dit middel heeft een toelating tegen bietenkevertjes. Daarnaast moeten worden bestreden in willekeurige volgorde: aardvlo, bietenvlieg, ritnaald, springstaart, wortelduizendpoot, miljoenpoot, schildpadtorretje, wants, en niet onbelangrijk, bladluis (vergelingsziekte). Met uitzondering van de bladluisbestrijding zijn er voor de ove-

rige belagers geen middelen beschikbaar, of men zou moeten uitwijken naar Vydate 10G, dat in het zuidoosten nogal wordt ingezet voor de bestrijding van vrijlevende aaltjes. Grafiek 1 laat zien hoe het aandeel van de diverse resistenties zich heeft ontwikkeld.

jaarlijks met enkele procenten krimpt. In 2018 bestond nog maar 20% van het areaal uit deze 'normale rassen'. Het belang van deze rassen wordt wel minder maar voor telers met een ruim bouwplan zijn rassen zoals Annelaura KWS, Elisabeta KWS, BTS 750, Xaviera

Rhizomanie Rassenlijst 2019

Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2019

Rassensituatie voor 2019

Net als in ieder jaar zijn er bij de hoofdbestelling in december voor het nieuwe teeltjaar 2019 in alle segmenten weer verbeteringen te zien. Onderstaand wordt de situatie per segment behandeld.

1) Rhizomanieresistentie (Rz1)

In de grafiek is duidelijk te zien dat het oude rhizomanie-segment

KWS en Hannibal een goede keuze. Met name in het noordoosten is er geen behoefte aan een ras met meervoudige resistenties. Die extra's verhogen onnodig de kostprijs van het zaad voor deze groep telers. Toch zijn er ook in dit segment weer enkele nieuwkomers te melden. Dit zijn BTS 6405 en BTS 4235 met respectievelijk 104 en 103 financiële opbrengst.

Wie goed zaait zal ook goed oogsten

2) Aanvullende rhizomanieresistentie (Rz1 + Rz2)

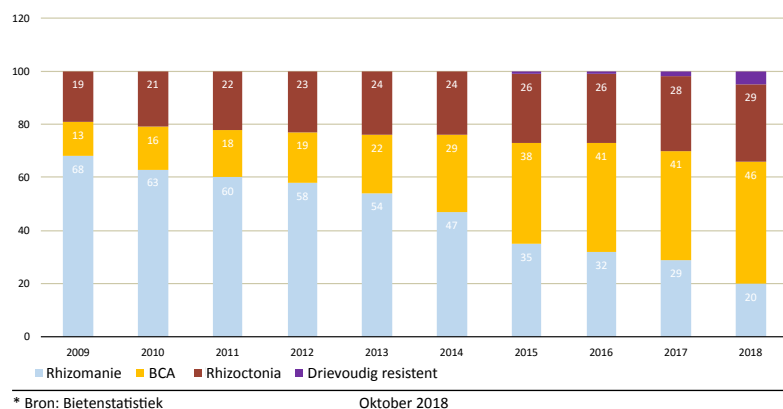
Het valt niet te ontkennen, en in de polders is dit duidelijk zichtbaar, dat jaarlijks een stijgend aantal telers wordt geconfronteerd met de oude rhizomaniesymptomen. In de meeste gevallen leidt dit tot tegenvallende suikergehalten. Slechts één ras (Shanina KWS) beschikt over een aanvullende rhizomanieresistentie.

3) Rhizomanie (Rz1) en bietencyste-aaltjesresistentie

Op basis van grondonderzoek en eigen waarneming aan het wortelstelsel kan de teler zich een beeld vormen over de aanwezigheid van witte en gele bietencyste-aaltjes. Is dat beeld positief, dan is er maar een keuze mogelijk:

Marktsegmenten 2009 - 2018

Resistenties Nederlandse suikerbietenareaal

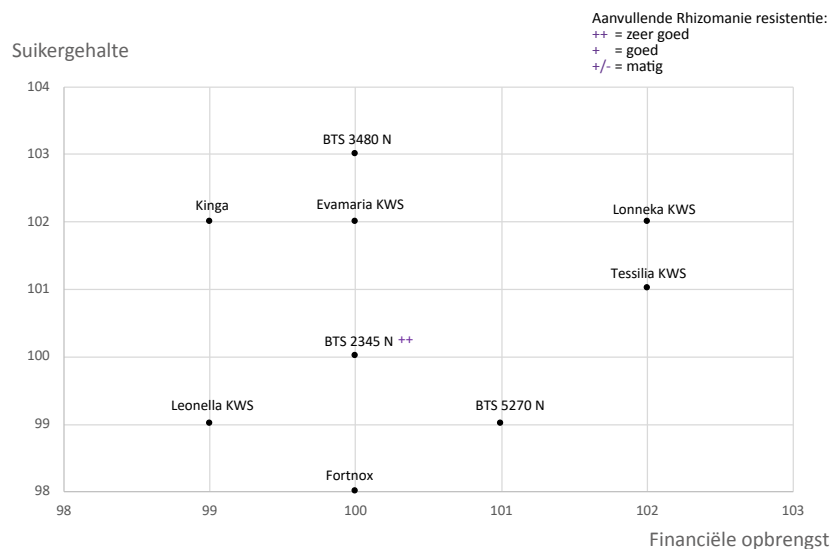

Grafiek 1: Marktsegmenten 2009-2018

rassen met een gecombineerde resistentie tegen rhizomanie en

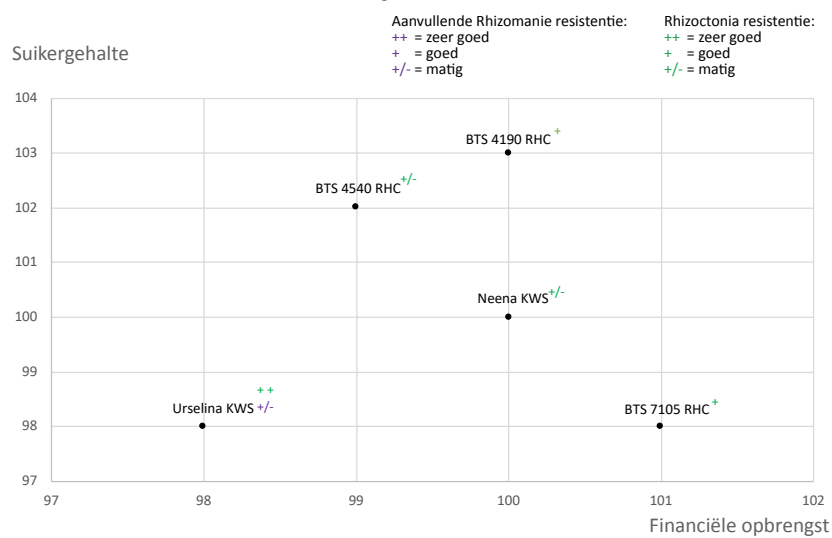
bietencyste-aaltjes. Advies is dan ook om een ras te kiezen uit het segment bietencyste-aaltjes rassen. Er zijn twee nieuwe aaltjes rassen opgenomen op de Nederlandse Rassenlijst 2019 en wel Lonneka KWS en Tessilia KWS. Beide rassen scoren goed. Lonneka KWS lijkt zeer goed geschikt voor percelen met besmetting. Tessilia KWS is breed inzetbaar op gronden met aaltjes maar ook op gronden waar nauwelijks of geen aaltjes aanwezig zijn. Bij twijfel op aanwezigheid van aaltjes is het raadzaam een ras te kiezen met deze extra BCA-eigenschap. Achteraf kan men het dan beoordelen; zaten er inderdaad bietencyste-aaltjes dan is het dus een perfecte keuze geweest. Zaten er toch geen aaltjes dan is dat nog geen probleem want de opbrengst onder deze omstandigheden is vergelijkbaar met rassen zonder deze extra 'accessoire'.

Bietencyste-aaltjes Rassenlijst 2019

Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2019

Rhizoctonia Rassenlijst 2019

Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2019

Urselina KWS beschikt tevens over bietencysteaaltjesresistentie

4) Rhizomanie (Rz1 + Rz2) en bietencysteaaltjesresistentie

Indien de teler ook nog rekening moet houden met een doorbaak van rhizomanie, dan is de keuze beperkt tot BTS 2345 N. Florena KWS beschikt ook over deze extra aanvullende rhizomanieresistentie. Het ras heeft zich bewezen in de praktijk maar staat niet meer op de rassenlijst van 2019.

5) Rhizomanie (Rz1) en rhizoctonia

Het accent van de rhizoctoniabe-smetting ligt nog steeds in Zuid-oost-Nederland, maar langzaam-aan verplaatst die zich over het hele land. Voor 2018 werden met drie nieuwe rassen flinke stappen vooruit gezet op rasverbetering. Concreet ging het over BTS 4540 RHC en Neena KWS. Nieuw voor 2019 is BTS 4190 RHC. Opvallend is de kophoogte van de nieuwe rassen. Alle nieuwe rassen staan hoger op de grond dan Isabella KWS. Dit is een belangrijke reden waarom dit ras nog veel gezaaid zal worden in 2019.

6) Rhizomanie (Rz1 + Rz2) en rhizoctonia

Er is geen rassenlijst-ras beschikbaar voor in deze combinatie. Een goed alternatief zijn de rassen uit de drievoudig resistente groep.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het resistentieniveau voor rhizoctonia.

Tot nu toe werd dit weergegeven met een cijfer van 0 tot 7, waarbij 0 stond voor volledig gezond en 7 voor volledig rot. Met ingang van 2019 wordt het resistentieniveau weergegeven met de aanduiding: ≤ 2,7 = zeer goed; 2,8 - 3,0 = goed; ≥ 3,1 = matig.

Resistentie	Ras	Rhizoctonia Resistentie
RHC	BTS 7105 RHC	Goed
RHC	BTS 4540 RHC	Matig
RHC	Neena KWS	Matig
RHC	BTS 4190 RHC	Goed
Drievoudig resistent	Urselina KWS	Zeer goed

7) Aanvullende rhizomanie (Rz1+Rz2), rhizoctonia en bietencysteaaltjes

Op een gedeelte van de percelen in het rhizoctoniagebied komen ook bietencysteaaltjes voor. Vaak is dit het gele bietencysteaaltje. Tot op heden was een rhizoctoniaresistent ras dan de enige goede keuze. Sinds enkele jaren hebben we rassen die naast rhizoctonia ook resistent zijn tegen bietencysteaaltjes. Urselina KWS is al enkele jaren beschikbaar en het nieuwe ras in onderzoek 7K773 (Edonia KWS) is een duidelijke verbetering hierop. De beschikbaarheid is echter beperkt.

Herbicide CONVISO® ONE toegelaten in suikerbieten

Met de toelating op 25 oktober 2018 van CONVISO® ONE is een verdere stap gezet in de richting van een nieuw bietenteeltsysteem. Het middel kan de komende jaren een belangrijke rol gaan spelen bij de onkruidbestrijding in ALS-tolerante bieten. Dit zijn bietenrassen die via traditionele veredeling tolerant zijn gemaakt tegen foramsulfuron en thiencarbazonemethyl, de twee actieve stoffen in CONVISO® ONE. Deze rassen zullen de komende jaren op de markt komen onder de naam CONVISO® SMART. Dit leidt ertoe dat met slechts 2 toepassingen per teeltseizoen een goede onkruidbestrijding mogelijk is. 2019 wordt een proefjaar. Verspreid over het land worden demo's aangelegd met het ras 7K789 (SMART BLANCA KWS). Dit ras is kandidaat voor de rassenlijst 2020. Het opbrengstpotentieel van SMART resistente rassen zal geleidelijk stijgen. Nieuwe rassen zitten inmiddels in de pijplijn. Voor meer informatie over deze technologie: www.convisosmart.com.

COLUMN

De kracht van de natuur

Ik werd gebeld of ik een column wilde schrijven voor De Bietenteler. Wat een leuke vraag. Ja, ik wil een stukje schrijven, maar wat dan; dit dus.

Voor mij was boer worden nooit in beeld. Ik heb wel de Hoge landbouwschool gedaan in Dronten, maar niet met het plan boer te worden. Meer omdat ik op een andere opleiding was uitgeloot, tweede keuze dus. In 2002 kwam het boer zijn in een keer wel in beeld. Mijn broer, die de boerderij van mijn ouders pachtte, vertrok naar het buitenland en toen moest er iets met de grond. Wil jij het niet doen, was de vraag van mijn ouders. Ja, dat wil ik wel, maar dan als uit de hand gelopen hobby. Sindsdien is er veel veranderd in mijn leven. Maar ook veel geleerd en veel mooie dingen gezien. Toen, 2002, 55 ha pachtgrond op Zuid-Beveland en met z'n tweeën wonen in Dronten en werken in Zwolle. Nu, 16 jaar later, 51 ha grond in eigendom, een schuur gebouwd met in de toekomst een woning te Baarland, nog steeds wonen in Dronten, maar wel met een man en 3 kinderen en mijn andere werk als agrarisch verzekeringsspecialist in Den Haag.

Zo zie ik ook mijn bedrijf: veel veranderingen, eerst is het bouwplan alleen granen en suikerbieten. Nu zijn er inmiddels (noodgedwongen) ook weer aardappelen en uien bij. Maar de veranderingen in de bietenteelt zijn groot. Eerder waren de rassen nog enkele jaren houdbaar, zodat je wist hoe het ras zich gedroeg. Nu volgen de rassen elkaar razendsnel op. En dan de andere extremen in de bietenteelt, de opbrengsten van de afgelopen 2 jaren, zijn voor mij heel bijzonder. In 2017 een topjaar. Nog nooit zulke mooie gelijkmatige bieten, qua wortel, geoogst, 118 ton per ha met vrijwel geen tarra, een goede winbaarheid en voldoende suiker. En dan het jaar 2018, een droog jaar vanaf de zaai. Toen ik er door liep in juli voor schieters kon je op een perceel, als je aan een kant een vuurtje had aangestoken, het hele perceel zo platbranden. Alle bladeren waren dood, verdroogd en de bieten klein en taai. Niet voldoende water meer in de ondergrond, terwijl deze grond altijd water opgeeft. Beregenen is voor mij geen optie, omdat wij brakwater in de sloot hebben. Met de oogst in oktober hadden deze bieten zich niet meer kunnen herstellen, ondanks de regen die er inmiddels was gevallen. Ze waren nog steeds taai, maar een hoog suikergehalte van 20% met een opbrengst van 50 ton per ha maakt dat niet voldoende goed om de toewijziging vol te leveren.

Dan kom je toch weer tot de conclusie dat wij als mens maar heel klein zijn in deze grote, mooie wereld. De natuur heeft zo veel kracht, die wist in 2016 al dat er in 2018 een heel hete zomer zou komen en zorgde voor een grote opbrengst in 2017. Alles ligt buiten. Wij kunnen zo ons best doen om alles optimaal te doen, maar de natuur kunnen we niet sturen.

Helaas zie ik toch ook de komende jaren de opbrengsten van de bietenteelt niet stijgen, nu we geen gewasbeschermingsmiddelen meer mogen gebruiken in het pillenzaad. Maar ook door de moeilijke markt van suiker qua prijs. De bietenteelt is dan of blijft dan, voor veel bedrijven, niet meer die stabiele factor onder het bedrijf van weleer. Dan bij deze ook een oproep aan de veredelaar: help ons de bietenteelt, met jullie mogelijkheden, te behouden. Want het is een mooie teelt.

Het perceel voor de suikerbieten van 2019 ligt er inmiddels geploegd bij. Zoals de meeste bedrijven zijn we alweer ruimschoots bezig met de oogst van 2019. Laten we hopen dat het een mooi en goed teeltseizoen wordt. Want boer zijn, met zijn op en downs, is een supermooi vak.

Boerin Sytske Appel

Noord-Beveland

Bietenteelt in Italië:

- Oppervlakte: 35.000 ha
- Gemiddelde suikeropbrengst over 10 jaar: 9.200 kilo/ha (dit jaar: circa 8.000 kilo/ha)
- Suikerfabrieken: 3

In Nederland ervaren bietentelers een toenemende druk van bladvlekkenziekten gedurende het groeiseizoen. In vergelijking met de ziektedruk in Italië is de Nederlandse problematiek (nog) verwaarloosbaar. Dit was voor de redactie van 'De Bietenteler' aanleiding om zich te informeren over de situatie in Italië en over de ervaringen daar met deze schimmelziekte. De 'Italiaanse' hoge temperaturen en de hoge luchtvochtigheid spelen een rol van betekenis. Vandaar dat de Italianen veel ervaring hebben met de bestrijding van de blad-schimmel Cercospora.

CERCOSPORA SPEELT OOK ITALIAANSE BIETENTELER PARTEN

Cercospora in Italië

Cercospora is misschien wel de meest schadelijke ziekte voor de Italiaanse suikerbietenteelt. Gedurende de

zomer manifesteert de ziekte zich, zij het met verschillende intensiteit, in alle gebieden, waarbij de bladeren afsterven met als gevolg een verla-

ging van het suikergehalte en verlies aan opbrengst.

De ziekte ontwikkelt zich bij hoge temperaturen en lange periodes van hoge luchtvochtigheid. De optimale omstandigheden die de infectie bevorderen zijn dagtemperaturen tussen de 27 en 32 °C en een relatieve luchtvochtigheid boven 60% gedurende minstens 15-18 uur per dag.

Bestrijding

De bestrijding van deze bladschimmel berust hoofdzakelijk op het behandelen met fungiciden, op het gebruiken van tolerante rassen en op het toepassen van teeltmaatregelen die bijdragen aan het beperken van het inoculum (ruime rotatie, het onderwerken van bladresten).

Het onderzoeksbedrijf BETA heeft een prognosemodel opgesteld dat uitgaat van de registratie van de uurwaarden van de temperatuur en de relatieve luchtvochtigheid. Aan de hand van een bepaald specifiek algoritme worden

Cercospora is de schadelijkste ziekte in de bietenteelt in Italië

KWS agroservice medewerkster Chiara de Lucchi verzamelt besmette bladeren voor onderzoek

de indicatoren van een infectie verkregen die nodig zijn om de behandelingen te bepalen.

De bestrijding van *Cercospora* in Italië is ingewikkeld vanwege de verminderde werking van de op grote schaal gebruikte fungiciden (Triazool, Strobilurine). De voorkeur wordt gegeven aan mengsels van fungiciden met meerzijdige werking en systemische fungiciden.

Bietenrassen

Er zijn variëteiten met verschillende tolerantieniveaus en voor de Italiaanse markt zijn alle rassen getest op

resistentie tegen *Cercospora*. Deze eigenschap wordt als zeer belangrijk ervaren, ondanks een eventueel lager cijfer voor opbrengst. De tolerantie wordt weergegeven in de Rassenlijst met zeer goed, goed, matig of onvoldoende. De laatste categorie wordt steeds kleiner omdat kwekers rassen selecteren met een *Cercospora*-tolerantie. Vooral voor de late oogst worden rassen gekozen met een goede tot zeer goede tolerantie. Deze variëteiten kunnen samen met passende behandelingen de schade beperken.

Behandelingsadviezen voor de bestrijding van *Cercospora* in Italië

- Begin tijdig met de behandelingen op het moment van het advies door de suikerbietensector.
- De aanvang van de behandelingen wordt vastgesteld op basis van het prognosemodel van instituut BETA, dat de klimaatgegevens uitwerkt van de vele weerstations die geplaatst zijn op de suikerbietenvelen en van andere meteorologische diensten.
- Voer de behandelingen uit wanneer de bladeren overeind staan, mogelijkkerwijze aan het begin van de ochtend of tegen de avond.
- Gebruik de maximale dosering die op het etiket staat.
- Gebruik ruime hoeveelheden water.

De toekomst

De beheersing van *Cercospora* is een uitdaging voor de Italiaanse suikerbietenteelt. Het vereist een gezamenlijke inzet van de zaadbedrijven en de chemische bedrijven, die moeten investeren in de registratie van nieuwe effectieve producten. Zaadbedrijf KWS investeert in onderzoek om zo snel mogelijk variëteiten op de Italiaanse markt te hebben die zeer tolerant zijn en tegelijkertijd zeer productief, om optimale opbrengsten voor de landbouwer te garanderen.

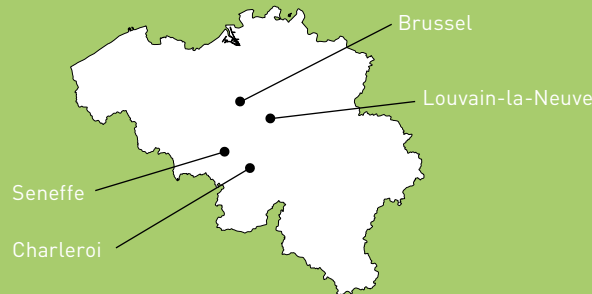
Bron: KWS Italy

KWS doet in Italië onderzoek naar tolerante rassen

Benoît Haag verwacht stellig dat de fabriek wordt gerealiseerd

“Was einer allein nicht schafft, das schaffen viele”. Deze woorden zijn van Friedrich Wilhelm Raiffeisen, de bedenker van de coöperatie. Raiffeisen werd geboren in 1818, nu precies 200 jaar geleden, en aan hem moesten we denken tijdens het interview met Benoît Haag, woordvoerder van de COBT (Coopérative des Betteraviers Transformateurs). Deze coöperatie van bietentelers in België wil in Seneffe een nieuwe suikerfabriek bouwen. Ons gesprek vindt plaats in het tijdelijke kantoor in Louvain-la-Neuve.

KRIJGT BELGIE EEN NIEUWE SUIKERFABRIEK?

Bietenteler: “Wanneer en hoe is dit plan ontstaan?”

Benoît Haag: “Het zal in 2016 zijn geweest. Na afloop van een syndicaatvergadering zaten Jacques de Montpellier, David Jonckheere, Michel Pecquereau en Jean-Joseph Rigo, vier bietentelers, nog wat na te praten. Zij vroegen zich af of er geen oplossing te bedenken was om de veranderingen, als gevolg van het wegvallen van het suikerquotum, op te vangen. Sinds het jaar 2000 was in ons land ook al het inkomen van 40.000 ha bieten weggevallen en de alternatieven aardappelen, graan en maïs konden dit verlies niet volledig compenseren. In 2017, na de afschaffing van het suikerquotum, kwam de prijs voor de bieten onder druk te staan. Toen ontstond de gedachte van een nieuwe coöperatie van bietentelers, met ook een nieuwe fabriek om de winstgevendheid van de teelt duurzaam te houden.”

DBT: “Hoe is dit proces vervolgens verlopen?”

BH: “In klein comité en in overleg met specialisten werd gebrainstormd over het mogelijke opzet, omvang, plaats van vestiging, benodigde vergunningen, financiering en dergelijke. Vervolgens is een eerste vergadering gehouden in 2016, waar we ongeveer 2.000 van de in totaal 4.000 Waalse telers konden begroeten. Na de toelichting over de opzet en de eigen bijdrage gaven 1.800 telers uit Wallonië, maar ook uit Vlaanderen en Frankrijk, op papier aan mee te willen doen. Ze schreven in voor 1.500.000 ton, genoeg voor een campagne van 107 dagen (fabriek van 14.000 ton per dag). In juni 2018 hielden we de tweede vergadering voor deze 1.800 telers, waar we de laatste gegevens deelden, onder meer over de bouwplaats (Feluy dorp in de gemeente Seneffe), financiering, stand van de vergunningen en dergelijke. Eind 2018, begin 2019 hopen we de derde vergadering te

houden waarop we kunnen meedelen dat we een GO hebben. Dan spreken we over de definitieve bijdrage en de voorschotten nodig om de financiering met vreemd vermogen rond te krijgen. We gaan ervan uit dat 55% van het kapitaal door de leden/telers wordt opgebracht en 45% door externe partijen. Het is de bedoeling dat het grootste gedeelte van het extern kapitaal na 15 jaar is afgelost, waarna de fabriek voor een groter deel eigendom is van de leden/telers. Naast de externe financiers (meestal overheid en banken) zijn er nog de sympathisanten/vrienden die met minimaal € 9.000,00 (= 3 aandelen) per persoon kunnen deelnemen.”

DBT: “Hoe borgen jullie de ledenbetrokkenheid?”

BH: “Hier raak je een belangrijk onderdeel van onze discussies, waarvoor we ook te rade zijn gegaan bij COSUN in Nederland. In grote lijnen volgen we hun structuur, met kringen (6) en

een kringbestuur waarvan de grootte afhankelijk is van het areaal bieten in de betreffende kring. De externe financiers krijgen een eigen kring. De kringbestuursleden van deze 7 kringen vormen de 'ledenraad', bestaande uit 60 tot 70 leden. En die kiezen uit hun midden een Raad van Bestuur waarvan minimaal 60% actief teler moet zijn. De rest komt uit de externe financiers en/of specialisten van buiten. De Raad van Bestuur laat zich ondersteunen door twee commissies, één voor benoemingen en één voor de financiën. De Raad van Bestuur tenslotte, benoemt de Directie van de suikerfabriek, bestaande uit vijf disciplines: landbouw, commercie, productie, financieel/administratie en het voorzitterschap. Deze directie benoemt vervolgens de 93 FTE's nodig om de fabriek te laten draaien".

DBT: "Arbeid is duur, is er nog ruimte voor een Agrarische Dienst?"

BH: "Interessante opmerking, maar ik kan er kort over zijn. Een agrarische dienst kan niet worden gemist. Twee belangrijke zaken worden van deze dienst (ca. 5 personen) verwacht. In de eerste plaats moet het beleid van

Bestuur en Directie worden uitgelegd aan de leden/telers en in de tweede plaats moet de Dienst ervoor zorgen dat kennis over teelt, opbrengst en kostprijs op een zo hoog mogelijk niveau wordt gebracht. Alleen dan kunnen we ons een plaats verwerven binnen de Belgische suikerindustrie. Bedenk dat we onze afzetlijnen volledig nieuw moeten bevechten."

DBT: "Hiermee komen we bij een interessant onderwerp, hoe denken jullie die afzet te verdienen?"

BH: "Allereerst wil ik vermelden dat de Belgische afnemers van suiker het helemaal niet erg vinden dat er een nieuwe aanbieder bijkomt. Daarnaast moet men beseffen dat we in deze fabriek uitgaan van de beste beschikbare technologie en verwerkingsprocessen. Dit leidt tot een hoog percentage kristalsuiker met fijnheid 1, de beste kwaliteit. Vervolgens kunnen afnemers het waarderen dat we werken volgens het Fair Trade principe, duurzaam door korte lijnen (teler verwerkt zijn eigen product) en reststromen worden volledig tot waarde gebracht. Daarnaast willen we op termijn ook de productie van biologische suiker op-

pakken, iets waarnaar de consument vraagt en dat steeds meer Belgische telers willen telen.

DBT: "Mijnheer Haag, stel dat het lukt, denken jullie dan op termijn aan uitbreiding of andere activiteiten?"

BH: "Daar kan ik heel duidelijk over zijn, dat komt niet in aanmerking. We gaan voor de suikerproductie in België en willen voor onze leden/telers een reële bietenprijs realiseren door de verkoop van suiker, pulp en Betacal. We willen dat doen op basis van de begrippen: transparant, eerlijk en eenvoudig. Hopelijk krijgen we de kans om dit te realiseren."

Een overzicht van de fabriek met rechts de geplande silo voor de biologische suiker

Het zaadveredelingsbedrijf KWS introduceerde in 2018 BEET SEED SERVICE: 50% vergoeding van de zaadkosten bij overzaai. De redactie van 'De Bietenteler' was benieuwd naar de ervaringen en sprak hierover met Marcel Arts, Sales Manager bieten Nederland.

BEET SEED SERVICE 2.0

De Bietenteler: "Wat was ook alweer de gedachte achter BEET SEED SERVICE?"

Marcel Arts: "Vorst-, spuit- en stuifschade vormen nog steeds een groot risico bij de start van de teelt. KWS wil met deze nieuwe service voor de trouwe KWS-telers een stukje van dit risico mee dragen. Overzaai is nooit leuk maar als iemand (financieel) meedenkt, is dat wel zo prettig."

DBT: "Hoe is de introductie verlopen?"

MA: "Ik mag wel stellen, zeer voorspoedig. Het begon met het versturen van een kaart aan alle telers die de mogelijkheid bood om zich te laten registreren. 1.300 telers hebben hiervan gebruik gemaakt. Omdat de dienst in meerdere landen tegelijk werd aangeboden, waren er in eerste instantie wat problemen met de internettechnologie en de lay-out. Dit leidde ertoe dat onze binnendienstmedewerkster Anne in april werd overspoeld met vragen over het aanmaken van een account en het registreren van de bietenpercelen, maar die konden goed worden beantwoord. Momenteel wordt er hard gewerkt om voor 2019 alles te vereenvoudigen."

DBT: "Hoeveel telers maakten uiteindelijk gebruik van de service en hoe werd dit ervaren?"

MA: "Heel goed. Uiteindelijk maakten 20 telers gebruik van de service met een overzaai, variërend van 2 tot 28 pakken. Deze telers kregen 50% van de zaadkosten voor deze overzaai retour met de zaadafrekening van Suiker Unie in juni 2018."

DBT: "Wat waren in 2018 de voornaamste oorzaken voor overzaai en zijn er regionale verschillen?"

MA: "Volgens onze gegevens hoorden problemen als gevolg van wateroverlast, denk aan verslemping, tot de belangrijkste oorzaken. Daarnaast noteerden we ook muizenschade,

Op deze kaart zijn de aanmeldingen voor Beet Seed Service 2018 weergegeven

spruitschade, hagel- en stuifschade. Het accent van al deze problemen lag in het zuidwesten van ons land."

DBT: "Hoe gaat het nu verder met Beet Seed Service?"

MA: "Geïnteresseerde telers kunnen jaar rond een account aanmaken op www.beetseedservice-nl.com. In principe zou een teler dat dus kunnen doen op het moment dat hij dit leest. Het spreekt vervolgens voor zich dat deze telers KWS zaad bestellen. In maart 2019 wordt het zaad op de bedrijven bezorgd en dan is het de bedoeling dat geregistreerde telers hun bietenpercelen aanmelden, ook

weer op bovengenoemde site. We verzoeken de telers om dit te doen voor 15 april 2019. Op de afgeleverde pakken staat een lotnummer en de rasnaam. Beide gegevens moeten worden ingevuld."

DBT: "Komen alle KWS-rassen in aanmerking voor de Beet Seed Service?"

MA: "Alle oranje pakken, voorzien van een speciale sticker, komen in aanmerking voor de Beet Seed Service. Dit zijn dus de pakken voor uitzaai 2019 van zowel suikerbieten als de voederbieten in het kader van KWS Feedbeet. Zaad van voor 2019 of pak-

ken van andere zaadbedrijven komen niet in aanmerking. Op deze pakken zit dan ook geen sticker."

DBT: "In dit kader nog een vraag, Marcel. Ben je niet bang voor extra overzaai in de toekomst, door het verbod op het gebruik van Sombbrero (nicotinoïden)?"

MA: "Vanaf 2019 gaan we werken met het middel Force (10 gram per eenheid). Dit middel heeft een dampwerking rondom het zaad. Hierdoor biedt dit middel minder bescherming dan Sombbrero, dat tenslotte wordt opgenomen door de kiemende bietenplant. Force werkt dan ook niet tegen luizen, bietenvlieg en dergelijke. Wij kunnen niet goed inschatten wat de gevolgen zullen zijn, maar we zien in ieder geval geen reden om Beet Seed Service aan te passen."

DBT: "Hoe verloopt ook alweer de procedure bij overzaai?"

MA: "Bij eventuele problemen op het geregistreerde bietenperceel wordt, op basis van de IRS-overzaaiapplicatie, besloten al dan niet over te zaaien. Bij overzaai bestelt de teler, weer via het portaal uit de voorraadlijst, het extra zaad. KWS maakt gebruik van de DPD pakketdienst voor de snelle levering van het nieuwe zaad. De verrekening van dit zaad, met 50% korting, verloopt via Suiker Unie. Een medewerker van KWS zal zich in de loop van het groeiseizoen op de hoogte stellen van het resultaat van de overzaai."

DBT: "Heb je tot slot nog een advies voor deelnemende telers, Marcel?"

MA: "Uit mijn jarenlange contacten met de praktijk heb ik geleerd dat de individuele teler nog altijd veel waarde hecht aan een persoonlijke benadering. Daarom adviseer ik dan ook om bij problemen met Beet Seed Service, van welke aard dan ook, contact op te nemen met ons kantoor in Etten-Leur. Onze medewerkers daar zijn te allen tijde bereid om hen persoonlijk te woord te staan en al hun vragen te beantwoorden via telefoonnummer 076-5033305."

KWS Beet Seed Service

50 % korting bij overzaai!

Registreer nu:

www.beetseedservice-nl.com

* De sticker op de zaaddoos geeft recht op deelname

COMPACT GEOOGST

Weer nieuwe belager voor de suikerbieten

Maakten we in de vorige 'De Bietenteler' melding van een nieuwe bacterieziekte, zil-verziekte genaamd, nu kunnen we schrijven over de bietenmot. Een insect dat in eerste instantie in Duitsland werd waargenomen, maar dat nu ook de grens met Limburg is overgestoken. De 13 mm lange larven van deze mot komen voor op de bladeren, bladstelen en koppen van bieten. De hartbladeren zijn samengesponnen en aangetast, waarbij ze duidelijk zwart verkleuren en uitdrogen. Bij secundaire aantasting door bacteriën kunnen de bieten vanuit de kop gaan rotten. Bestrijding is volgens het IRS niet mogelijk. Telers van de suikerfabriek Euskirchen (Pfeiffer und Langen) kregen het advies om aangetaste bieten niet te bewaren voor de late levering.

Bron: irs.nl

11% van de Europese boeren is jonger dan 40 jaar

Volgens Eurostat 2016 is slechts 11% van de Europese boeren jonger dan 40 jaar. Een ander opvallend cijfer: van de 10,3 miljoen landbouwbedrijven in de Europese Unie is 2/3 kleiner dan 5 ha. De 3% bedrijven boven de 100 ha nemen echter wel de helft van de Europese landbouwoppervlakte in beslag.

© Louise van den Broek | www.momentsinlife.nl

Qatar krijgt een suikerfabriek

Om te voorkomen dat de suikeraanvoer in gevaar komt vanwege de boycot van de Golfstaten (Saoedi-Arabië, Verenigde Arabische Emiraten, Bahrein en Egypte) bouwt Qatar een nieuwe suikerfabriek die in 2020 operationeel moet zijn.

Geen verhoging verkoop iso-glucose na afschaffing suikerquotum

Volgens de cijfers van Starch Europe is er in de huidige omstandigheden meer vraag naar ingrediënten op basis van zetmeel dan op basis van iso-glucose. De Europese zetmeelproducenten blijven hun productie richten op de meest gevraagde zetmeelingrediënten.

Nieuwe zoetstoffen betreden de markt

Als gevolg van anti-suikercampagnes en belastingheffing op suiker zoeken leveranciers van voedingsingrediënten naar nieuwe caloriearme zoetstoffen om het suikergehalte van voedingsmiddelen te kunnen verlagen. Verschillende Europese suikergroepen werken hieraan mee.

- 1) Südzucker en DouxMatok (Israel) produceren een zoetstof met dezelfde smaak als sacharose maar met minder dan 40 suiker;
- 2) Tate & Lyle (Engeland), Pfeifer und Langen (Duitsland) en Petiva (India) experimenteren met allulose. Dit is een natuurlijke suiker die 95% minder calorieën bevat dan suiker. Een voorbeeld hiervan is het product Dolcia Prima www.dolciaprima.com van Tate & Lyle. Petiva pretendeert dit goedkoper te kunnen dan zijn concurrenten, omdat het bedrijf allulose produceert op basis van enzymen uit suikerriet. Bij Pfeifer und Langen is de start-up Savanna met allulose bezig.
- 3) Het Amerikaanse bedrijf Amyris wil een nulcalorieën zoetstof produceren, afgeleid van suiker en vanaf december 2018 op de markt.

Agenda

12 t/m 15 december 2018

Noord-Nederlandse Landbouwbeurs

WTC Expo

Heliconweg 52, 8914 AT Leeuwarden

www.wtclandbouw.nl

28 mei 2019

Innovatiedag 2019: 'dag onkruid'

Nieuwe inzichten, trends en innovaties in onkruidbeheersing in aardappelen, bieten en cichorei

WUR, locatie Valthermond

Noorderdiep 211, 7876 CL Valthermond

www.innovatieveenkolonien.nl/actueel/

innovatiedag-2019

29 t/m 31 oktober 2019

Rundvee & Mechanisatie Vakdagen Hardenberg

Energieweg 2, 7772 TV Hardenberg

www.evenementenhal.nl/hardenberg

26 t/m 29 november 2019

Landbouw Vakbeurs Assen

Stobbenhorst 2, 7627 Bornerbroek

www.landbouwwakbeurs.nl

3 t/m 8 december 2019

Agribex Brussel

Brusselse Expo – Belgiëplein 1 – 1020 Brussel

www.agribex.be/nl

Noteer de data alvast in uw agenda.

Website De Bietenteler

De Bietenteler nu ook digitaal

Het vorige nummer van De Bietenteler gemist? Een artikel van vroeger nog eens herlezen? Het kan perfect. Voortaan kan je alle edities van De Bietenteler vinden op onze website.

Surf naar **www.debietenteler.nl** en je kan er meteen alle artikelen raadplegen.

Met innovatief kweekwerk blijft de blik op de toekomst positief

In volgende editie van

De Bietenteler

Vroegbestelling 2020

Bietenteelt in Noord-Holland

Eerste ervaringen met
CONVISO® SMART technologie

De Suikertante: it's all in the seed.

LONNEKA KWS

- Bietencysteaaltjes resistent
- Hoge financiële opbrengst (102)*
- Hoog suikergehalte (102)*
- Vlotte grondbedekking (8)*

Nematode

PROTECT

* Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2019

www.kwsbenelux.nl

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

